

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ARBEIDSMARKT

Voorkom dat straks door corona een op de vijf jongeren geen kans maakt op de arbeidsmarkt

Ton Wilthagen is hoogleraar arbeidsmarkt, Tilburg University. Reageer via expert@fd.nl

Het kabinet is met een verrassend inclusief noodmaatregelenpakket gekomen, gezien de eerdere moeizame discussies over vaste contracten, flex en zzp. Behoud van werk is het doel van de miljarden aan subsidies en tegemoetkomingen. Desondanks valt te verwachten dat vooral de werkloosheid onder jongeren fors zal stijgen. Zonder nu van doemscenario's uit te gaan, is het zaak om een coronageneratie of cohort onder jongeren te voorkomen.

Het Centraal Planbureau heeft vier scenario's geschetst voor de duur van de beperkende maatregelen en de effecten op de economische groei en werkloosheid. Het eerste en lichtste scenario van drie maanden gaan we mogelijk al voorbij na 28 april. In dat scenario zou de werkloosheid stijgen van 3,4% in 2019 naar 4,0% en 4,5% in respectievelijk 2020 en 2021. In het vierde, zwartste scenario zijn de getallen maar liefst 6,1% en 9,4%.

In de regel bedraagt de jeugdwerk-

loosheid het dubbele van de gemiddelde werkloosheid. Voor nieuwkomers is het moeilijk om op de arbeidsmarkt te komen in tijden van crisis. Dat betekent dat in het gunstige geval in 2021 9% van de jongeren zonder werk zit en in het slechtste geval iets minder dan een op de vijf jongeren. Er zijn diverse groepen jongeren die op verschillende momenten verschillende risico's lopen.

SCHOOLVERLATERS

De eerste zorg betreft de schoolverlaters, dus de jongeren die van de opleidingen komen en na mei de arbeidsmarkt op willen. Deze jongeren hebben door de beperkende maatregelen een uitzonderlijke afsluiting van hun opleiding gehad. De scholen gingen dicht, ze moesten online vanuit thuis leren en praktijkstages en leerbanen konden ook niet normaal worden uitgevoerd.

Bovendien zijn diverse sectoren in de economie op slot gegaan, waardoor het maar de vraag is of jongeren uit bepaalde studierichtingen er sowieso terecht kunnen. Denk aan de afstudeerders die kozen voor opleidingen in de horeca, het toerisme, evenementen en contactberoepen zoals kappers. Maar ook in andere sectoren, zoals de bouw, zijn de vooruitzichten niet rooskleurig omdat de opdrachten en productie fors zijn afgenomen.

De investeringen die met het noodmaatregelenpakket zijn gemoeid helpen niet direct bij de toegang naar werk. Dat toegangsprobleem gaat nog vele malen erger worden voor de zwakke groep jongeren die geen werk, opleiding en soms ook geen uitkering heeft. Deze jongeren, vaak met multiproblematiek, stonden in de voorbije econo-

mische hoogtijdagen al op afstand van de arbeidsmarkt en dreigen nu helemaal uit beeld te verdwijnen.

Onder de jongeren die wel aan het werk zijn (inclusief studenten en scholieren), heeft twee derde een flex of tijdelijk contract. Bovendien is het aantal jongeren gestegen dat is gestart als zzp-ondernemer. De inzet van het kabinet is dat ook flexwerkers in dienst worden gehouden door de tijdelijke Noodmaatregel overbrugging werkgelegenheid (NOW). Dat is een nobel streven, maar de vraag is of en hoelang de flexwerkers zullen worden vastgehouden. Daarmee is de werkzekerheid van jongeren met nog maar een beperkt arbeidsverleden verre van gegarandeerd.

NOORD-BRABANT

Dan zijn er de jongeren die net in een opleiding zijn ingestroomd of nog niet aan afstuderen toe zijn dit jaar. In het mbo kunnen jongeren niet zonder praktijkervaring. Dat geldt voor de stage in de beroepsopleidende leerweg (bol) of de leerbaan in de beroepsbegeleidende variant (bbl). Alleen al in Noord-Brabant gaat het om 85.000 jongeren. In een crisis drogen die praktijkmogelijkheden bij bedrijven en instellingen echter snel op. Daarnaast zullen er mogelijk studenten zijn die van studie en school willen wisselen, nu ze zien dat hun studiekeuze onverwacht slechte werkkansen biedt, terwijl er bijvoorbeeld in de zorg werk te over is.

De volgende recepten zijn voor te schrijven om jongeren uitzicht op werk te laten houden. In de eerste plaats moet voorkomen worden dat schoolverlaters werkloos worden. Dat kan door ze eventueel langer op school te houden, nog een inhaalslag te laten

maken, en door snel op gemeentelijk niveau met bedrijven, scholen en steun van de rijksoverheid een nieuwe voorziening, zeg een 'leerwerkmaatschappij' op te zetten. Van daaruit kunnen jongeren op allerlei manieren leren en werken, offline en online, ook op opdrachtbasis, zonder dat werkgevers ze meteen hoeven aan te nemen én met een redelijke financiële tegemoetkoming. Ook niet-uitkeringsgerechtigde jongeren ('nuggers') moeten toegang krijgen tot deze voorziening.

ONLINEWERKPLEKKEN

Jongeren die uit flexbanen dreigen te vallen, moeten actief naar ander werk worden bemiddeld. Stages en leerbanen voor de huidige studenten moeten worden gegarandeerd, eventueel via simulatie- of online werkplekken, als er nog contactbeperkingen zouden blijven gelden. Voor de scholen en instanties als de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) ligt hier een belangrijke taak. Studenten die willen overstappen naar een andere studie moeten daarmee geen problemen krijgen, evenmin als de scholen waar de jongeren weggaan en de ontvangende scholen.

Doel moet zijn om het virus van de werkloosheid zoveel mogelijk weg te houden onder de beroepsbevolking, en zeker onder jongeren die nog een halve eeuw werken voor de boeg hebben. Een slechte start op de arbeidsmarkt werkt langdurig door in inkomen, schulden, huisvesting, woningbezit en relatie- en gezinsvorming. Ook het welbevinden staat op het spel. Ook al studeren ze niet voor de huidige vitale beroepen of zijn ze daarin niet werkzaam, jongeren zijn sowieso vitale groepen in een vergrijzende samenleving.

Diverse recepten zijn voor te schrijven om te zorgen dat jongeren uitzicht op werk houden